

Türkiye'de Kültür Mirası - Kentsel Koruma Politikası - Kurumlar – Uygulamalar: 1850-2010

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
ŞEHİR YENİLEME KORUMA DERSİ
Prof. Dr. İclal Dinçer**

TÜRKİYE'DE KÜLTÜR MİRASI POLİTİKALARI: DÖNEMLENDİRME

Birinci Dönem: Osmanlı İmparatorluğundan
Cumhuriyet Dönemine Aktarılanlar: **1850-1930**

İkinci Dönem: Modernizmin Simgesi Ankara'dan Yayılan
Yeniden Yapılanmalar: **1930-1950**

Üçüncü Dönem: Değişen Ekonomik Politikalar ve İstanbul'dan
Yayılan Gelişmeler: **1950-1980**

Dördüncü Dönem: Küreselleşme ve Yeniden Yapılanma Dönemi:
1980-2010

~100 yıl: 1880-1950 VE 1950-1980

1980

Koruma mevzuatı

Koruma ve kentin buluşması: protokol alanı/sit alanı

Asar-ı Atika N.

1884

Sit alanı

1951

1973

Koruma Amaçlı İmar Planı

1983

1987

2004

1882

Ebniye Nizamnamesi

1930

1933

1956

1969

1972

Protokol Alanı

1985

2005

Yenileme Yasası

Planlama mevzuatı

Planlama kurumunun parçalanması

~30 yıl

TÜRKİYE'DE KÜLTÜR MİRASI POLİTİKASI

Osmanlı İmparatorluğundan Cumhuriyet'e Aktarılanlar ve Modernitenin Simgesi Ankara'dan Yayılan Yapılanmalar: 1880-1950

© **Kavram:**

ANIT ESER KORUMA

© **Politika:**

AMAÇ ODAKLI: anıt eseri tarihi, estetik özellikleri için korumak

© **Yapılanma:**

DEVLET EKSENLİ: anıt eser – kamunun ortak malı



Osmanlı İmparatorluğundan Cumhuriyet'e Aktarılanlar ve Modernitenin Simgesi Ankara'dan Yayılan Yapılanmalar: 1880-1950

Uygulama:

- ⦿ arkeolojik kazıların düzen altına alınması →
- ⦿ obje ölçeğindeki eserlerin muhafazası →
- ⦿ anıtsal eserlerin ve "mükemmel" yapıların tescili:
- ⦿ sivil yapıları korunamaması →
- ⦿ yangın yerlerinin planlanması →
- ⦿ Modern kent planları →
- ⦿ Yol genişletmeleri ve park düzenlemeleri →

Koruma mevzuatı

Koruma ve kentin buluşması: protokol alanı/sit alanı

1884

1882

1930

1933

Planlama mevzuatı

TÜRKİYE'DE KÜLTÜR MİRASI POLİTİKALARI

Değişen Ekonomik Politikalar -İstanbul'dan Yayılan Gelişmeler:
1950-1980

© **Kavram:**

SİVİL YAPILAR ve SİT ALANLARI →
"bütünleşik koruma"

© **Politika:**

AMAÇ ODAKLI: sivil yapıları belge değeri, miras değeri vb nedenlerle korumak

© **Yapılanma:**

DEVLET EKSENLİ: anıt kent kavramı – kamunun ortak malı



Değişen Ekonomik Politikalar -İstanbul'dan Yayılan Gelişmeler 1950-1980

Uygulama:

- ⊙ Tarihi kentlerin terk edilmesi-köhneme ve göç-apartmanlaşma
- ⊙ Koruma kurumlarının yapılanması: tespit-tescil
- ⊙ Korumanın topluma yaygınlaştırılmasında araçlarının zayıflığı
- ⊙ Planlamanın kentsel gelişmelerin gerisinde kalması



TÜRKİYE'DE KÜLTÜR MİRASI POLİTİKALARI

Küreselleşmenin Etkileri-Yeniden yapılanmalar 1980-2010 →

- ⊙ **Kavramsal değişim:**
KÜLTÜREL VARLIK → KÜLTÜREL SERMAYE
kültürün metalaşması
- ⊙ **Politika değişimi:**
AMAÇ ODAKLI → ARAÇ ODAKLI KÜLTÜR MİRASI
parçacı planlama
- ⊙ **Yapısal değişim:**
DEVLET EKSENLİ → GİRİŞİMCİ EKSENLİ YÖNETİM
sermayenin egemenliği

Küreselleşmenin Etkileri-Yeniden yapılanmalar 1980-2010

Uygulama: →

- ⊙ Planlama kurumunun parçalanması: 21 kurum - 60 plan türü →
- ⊙ Koruma planlarının hazırlanamaması
- ⊙ Planlama yerine kentsel projelerin öne çıkarılması
- ⊙ Kültür mirasının kentlerin rekabetinde araç olarak kullanılması

Buna karşın:

- ⊙ İlk kez koruma uygulamalarına kaynak aktarılması
- ⊙ KUDEB'lerin kurulması
- ⊙ Yönetim Planı kavramının geliştirilmesi →